

Türkocakları Hars Heyeti Azası Ord. Prof. Fuat KÖPRÜLÜ
1890 - 1966

Türk fikir âleminin boşluğu hissedilen ilm adamlarından biri daha, 28
Haziran'da ebediyete intikal etti. Hattırası kalbimizde ebedidir.

Ord. Prof. Dr. M. Fuad Köprülü ve eserleri

22. 11. 1890 - 28. 6. 1966

Türker ACAROĞLU*

ÜNLÜ Tarihçi ve Politikacı Ord. Prof. M. Fuat KÖPRÜLÜ, Köprülü Mehmet Paşa ahfadından Faiz KÖPRÜLÜ'nün oğludur. İstanbul'da doğmuş ve İstanbul'da Çemberlitaş'ta Köprülü mescidi yanındaki aile kabristanına gömülmüştür.

Ayasofya Rüştîyesinde, Mercan İdadisinde, hukuk mektebinde okudu. İstanbul liselerinde Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yaptı (1910 - 13). İstanbul Darülfununu Edebiyat Fakültesi Türk Edebiyatı Profesörlüğüne tayin edildi (1918). Ayrıca, Mülkiye ve Sanayi-i Nefise mektepleri ile İlahiyat Fakültesinde tarih öğretmenliği yaptı. Maarif Müsteşarı oldu (1924). Tarih Encümeni başkanlığına seçildi (1927). Kars milletvekili olduktan (1934) sonra da profesörlüğüne devam etti. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinde Ortaçağ Tarihi, Siyasal Bilgiler Okulunda Türk müesseseleri tarihi okuttu. Emekliye ayrıldı (1943). D. P. kurucuları arasına girdi (1946). İstanbul milletvekili oldu (1946). 1950'den sonra uzun süre Dışişleri Bakanlığı yaptı. Kısa bir süre Devlet Bakanı ve Başbakan yardımcısı oldu. D.P. den istifa etti (1957). Yeni D.P. yi kurdu (1961). Edebiyat dünyasına Fecr-i Âti ozanları arasında şiirle girdi. Batı yazarları üzerine biyografyalar yazdı. Edebiyatımız, edebiyat tarihimiz üzerine çalıştı. Gökalp'ın çıkardığı "Yeni mecmua" da hece ölçüsü ile, millî konularda şiirlerini yayınladı (1917 - 18). Bir yandan da Divan ve Halk şiirimiz ve ozanlarımız üzerine tanıtmaya ve inceleme yazıları çıkıyordu (1923). "Millî Tettebular Mecmuası" (1915), "Türkiyat Mecmuası" (1924)... gibi dergileri çıkardı. Türkiyat Enstitüsünü kurdu (1924). Milliyetçi bir bilim görüşü ile değerli eserler verdi. Edebiyat tarihimizi şuarâ tezkireleri anlayışından kurtararak, tâ ilk çağlardan bugüne kadar bir bütün halinde ele aldı. Kitaplara geçmemiş birçok ozanın, nesircinin adlarını ilkin o tanıttı. Batılı türkologların yanlışlarını düzeltti, eksiklerini tamamladı. Bazı Avrupa üniversitelerine, bilim kurumlarına üye seçildi. Milletlerarası bilim kongrelerinde yurdumuzu temsil etti. Paris Üniversitesi kendisine fahri doktorluk ünvanı verdi (1939). Çalışmalarına "İslâm Ansiklopedisi" nde yayınladığı maddelerle devam etti. (1940). Bilgi ve etki alanları çok geniştir. 350'den çok eser, inceleme ve makalesi yayınladı.

★ ★ ★

ESERLERİ : Hayat-ı Fikriye (makaleler, 1909), Mektep Şiirleri (antoloji, 3 cilt, 1918), Tevfik Fikret ve Ahlâki (inceleme, 1918), Nasreddin Hoca (manzum hikâyeler, 1918), Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar (monografya, 1918), Türk Edebiyatı Tarihi (2 cilt, 1920 - 21, 1926 - 28), Türkiye Tarihi I (1923), Bugünkü Edebiyat (1926), Millî Edebiyat Cereyanını İlk Mübeşşirleri ve Divan-ı Türki-i Basit (1928), Divan Edebiyatı Antolojisi (1932 - 34), Türk Dili ve Edebiyatı Hakkında Araştırmalar (1934), Ali Şir Nevâi (1941), Altın Ordu'ya Ait Yeni Araştırmalar (1941), Anadolu Selçuklularını Tarihi'nin Yerli Kaynakları I (1943), Aşık Dertli (1940), Aşık Ömer (1940), Erzurumlu Emrah (1929, 1940), Eski şairlerimiz (antoloji, 1934, 1949), Fuzuli (1934, 1946), Karacaoğlan (1940), Kay Kabilesi Hakkında Yeni Notlar (1944), Türk Saz Şairleri (XVI. asır sonuna kadar, 1930; XVI. asır, 1940; XVII. asır, 1939; XVIII. asır, 1940; XIX. asır, 1940); Onyedinci Asır Saz Şairlerinden Gevheri, Hayatı - Eseri (1929), Kayıkçı Kul Mustafa ve Genç Osman Hikâyesi (1930), XIII. asırda Maraga Rasathanesi Hakkında Bazı Notlar (1942), Ortazaman Türk Hukukî Müesseseleri (1937, 1938), Ortazaman Türk Hukukî Müesseseleri (1937, 1938), Ortazaman Türk - İslâm Feodalizmi (1941), Osmanlı İmparatorluğunun Etnik Menşei Meseleleri (1943); Saman Oğulları, 874 - 1005 (1933), Türk Halk Edebiyatı Ansiklopedisi I (1935), Türk Saz Şairleri Antolojisi IV. Gevheri (1939), Türk Şairleri (3 cilt, 1939), Uran Kabilesi (1943), Vakıf Müessesesi ve Vakıf Vesikalarının Tarihi Ehemmiyeti (1938), Yeni Farişide Türk Unsurları (1942), Yıldırım Beyazıt'ın Esareti ve İntiharı Hakkında (1937, 1943), Osmanlı Devletinin Kuruluşu (1959), Türk Saz Şairleri I - IV İslâm Medeniyeti Tarihi (Prof. Dr. W. Barthold'dan Çeviri, (1940, 1963) v b. 2. baskı (1962 - 65).

HAKKINDAKİ ESERLER : O. Prof. Dr. Fuad Köprülü'nün Yazıları İçin Bir Bibliyografya, 1913 - 1934, 1912 - 1940 (Şerif Hulûsi Kurbanoglu, 1935, 1940); Ord. Prof. Dr. M. Fuad Köprülü Bibliyografyası, 1908 - 1950 (Sami N. Özerdim, 1951); Fuad Köprülü Armağanı (Türk Tarih Kurumu, 1953); Tarih Anlayışı Olmayan Bir Tarihçi Fuat Köprülü (A. Cerrahoğlu, 1964).

* M. Eğ. Bak. Basma Yazı ve Resimleri Derleme Müdürü.

